

№ 34

НОВА ПОШТА

«НОВА ПОШТА»
излази сваког дана ујутру, осим
понедељника и дана иза празника
Редакција и администрација:
УЈВИДЕК, ОРГАНИЗАЦИО ТЕР 611
Телефон: 59-39. Пошт. бр. 173
Чек. рачун код Пошт. штед. 15.254
Месечна претплата: 8.20 пенга,
тримесечна: 8.20 пенга

Год. III.

Ујвидек, субота, 23, јануар 1943

Број 16

На јужном сектору Источне фронте Немци су одбили све покушаје продора и извршили успешне прошивнаде

Због топљења снега и леда операције на Источном фронту јако су отежане

Немци врше успешне операције у јужном Тунису

Немачка Врховна команда саопштава:

На јужном делу Источног фронта немачке снаге одбиле су све нападе покренуте ради покушаја продора на целој фронту, наневши велике губитке и противнападима одбациле су непријатеља на много места. Том приликом једна оклопљена дивизија разбила је у току овога одлучног продора јаке пешадиске јединице непријатеља.

На источном Кавказу немачке трупе су се својом тактиком покретног ратовања плански удаљиле од непријатеља.

Немачке јединице опкољене од непријатеља код Стаљинграда упорно дају отпора јаком непријатељском притиску. И у току четвртка водиле су тешке борбе са бројно надмоћним непријатељским снагама. Упркос јуначке одбране, браниоци Стаљинграда нису били у могућности да спрече продор са запада, што је довело до повлачења наших положаја. У блиским борбама уништили смо много совјетских тенкова. На великој окупи Дона и на средњем току Дона трају и даље тешке променљиве борбе. На средњем делу фронта и југоисточно од Иљменског Језера осујећени су местимични подухвати непријатеља. Код Великије Луки уништили смо 18 непријатељских тенкова. Јужно од Језера Ладого сломили смо непријатељски напади одбијајућом ватром наших јединица. Непријатељ је и на овом месту изгубио 14 тенкова.

У Северној Африци, пошто смо уништили уређења важна за вођење рата, евакуисали смо Мисурату и Хомс. Наше заштитнице у јаким борбама одбиле су нападе непријатељских снага које надиру.

У Тунису продужавамо са успехом своје нападне подухвате. Освојили смо многобројна непријатељска упоришта и смрвили непријатељске снажне групе. Немачки ловачки авиони напали су циљеве железничких постројења и уништили три непријатељска авиона. Уништење великог непријатељског конвоја у близини обала Северне Африке донело је нове успехе. Немачко-италијанске ваздушне снаге потопиле су пет теретних бродова

са укупно 36.000 тона бродског простора, а 12 транспортних бродова толико су оштетили да се од ових сматра за изгубљено пет.

Слабе енглеске ваздушне снаге у вечерњим часовима у четвртак бомбардовали су без плана територију западне Немачке. Грађанско становништво претрпело је губитке. У квартовима за становање настала је штета у зградама. Ловачки авиони и ваздушна одбрана оборили су 9 непријатељских апарата.

Градњанско становништво претрпело је губитке. У квартовима за становање настала је штета у зградама. Ловачки авиони и ваздушна одбрана оборили су 9 непријатељских апарата.

Наши губици ни близу нису тако велики као што то јавља непријатељ

рекао је председник владе д-р Калаи на конференцији МЕП-а

Поступаће се најоштрије против оних који шире алармантне вести

Будапешта, 22 јануар. (МТИ). — На конференцији МЕП-а, која је одржана у четвртак увече, ради обавештења посланика и чланова Горњег дома, Председник владе између осталог рекао је да су Мађари на Источном фронту примили тешке нападе и да су у вези са нападом — традиционално мађарској борби — доказали и пружили најјачи отпор. Председник владе уморио је слушаоце да ако су ови губици већи од доодржаних, они ни близу нису такви како то непријатељ објављује. О нашим губицима немамо још јасне слике, пошто се наше трупе налазе још увек у покретним борбама. Већи део наших јединица успео је да се одвоји од непријатељских напада. Већих мађарских јединица нема опкољених и може се рећи да им је слободно кретање омогућено свуда у оквиру одбрамбене борбе.

Даље је Председник владе подвукао да ће најоштрије иступити према оним лицима која шире алармантне вести. Издао је налог да се према сваком лицу које износи и шири неистините и алармантне вести најстрожије поступи, без обзира коме друштвеном статусу или којој странци припада.

Председник владе Налон захвалио се министру војном Нађ Вилмошу на потпуном успеху његове мисије и рекао је да је одговор маршала Геринга у погледу техничких питања потпуно задовољавајући. Нарочито је Председник владе подвукао пријатељски и срдчан пријем министра мађарског хоноредства на који је наишао код маршала Рајха Геринга. Даље је још Председник владе поднео опширан извештај о разним политичким и привредним питањима.

После говора Председника владе и министар војни Нађ Вилмош обавестио је посланике и чланове Горњег дома како о своме путу у Берлин, тако и о ратним операцијама и изрази несаломљивог оптимизма. Огроман број присутних посланика и чланова Горњег дома топло је славили хоноредства који су се јуначки држали у тешким борбама и са одобравањем усвојили речи Министра председника и Министра војног.

Чујкини шражи офанзиву на Јапан

Токио, 22 јануар. (ДНБ). Токио ради објавио је изјаву Министарства спољних послова Сунга, који је у једном својом меморандуму тражио од Рузвелта да се што пре нападне Јапан на тајној ревизији, којој је председавао Чанг Кај Шек,

стилизован је одговор Рузвелту у смислу кога ће Кина бити у могућности да нападне Јапан тек у мају или јуну месецу, а и то само у случају ако Америка пошаље авионе, тешко оружје и сав потребан ратни материјал.

Евакуација Лондона

Стокхолм, 22 јануар. (Стефани). На основу вести триспелих из Лондона јавља се да су власти у Лондону предузеле потребне мере за евакуацију што већег броја цивилног становништва из престонице Велике Британије.

УСПЕСИ ИТАЛИЈАНСКЕ АВИЈАЦИЈЕ У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ

Рим, 22 јануар. (Стефани). — Посебан дописник агенције «Стефани» јавља да је у средњем појасу Средоземног Мора последњих дана била жива ваздушна делатност. У току четвртке италијански ловци постигли су два успеха у борбама са непријатељским бомбардерима и ловцима. Италијански ловци напали су једну непријатељску ваздушну јединицу која се састојала из четири британска двомоторна бомбардера прекоја од два апарата «Куртис». После краће борбе један бомбардер је оборен а једна друга погођен ватром из митраљеза. У истом овом простору нешто касније одиграла се друга ваздушна битка. Непријатељска јединица овога пута била је састављена од четири бомбардера и четири ловачка апарата. Италијански ловци успели су да оборе једну ловачку машину и јаком ватром присиле непријатеља на повлачење.

ПРЕМА МИШЉЕЊУ УПУЋЕНИХ КРУГОВА У РИМУ, УСКРО СЕ ОЧЕКУЈУ ЗНАЧАЈНИ ДОГАЂАЈИ

Стокхолм, 22 јануар. (БТ.) Римски дописник „Дагенс Нихетера“ указује да се римски кругови и штампа већ неколико дана не изјашњавају у погледу опште ситуације. Посматрачи у Риму из овог ћутања изводе закључке да се очекује неки велики догађај. Какве ће природе бити ови догађаји, не може се ништа сазнати. Сада се у Риму добија утисак да се положај у Северној Африци, а нарочито у Тунису почео да развија брзим темпом. О свима осталим појединостима не може се ништа сазнати.

ГУБИЦИ РОМЕЛА НИСУ ВЕЛИКИ — ИЗЈАВЉУЈЕ АМЕРИЧКИ МИНИСТАР ВОЈНИ

Берлин, 22 јануар. (ДНБ). — Према извештају Британске обавештајне службе, амерички министар рата Стимсон дао је изјаву о стању на северозападном фронту. Стимсон је изјавио да губици Ромела нису тешки ни велики и да је ситуација у Тунису непромењена. О општем стању рата изјавио је пак да је најцрња тачка овога рата по Савезнике велик губитак бродског простора услед акције осовинских подморница.

**„Борнале д Италија“
о борбама
на Источном фронту**

Рим, 22 јануар. (Стефани) — Берлински дописник листа „Борнале д Италија“ јавља да је температура на Источном фронту од — 20 до — 30 степени нагло понустила и сада се креће око 0 степена. Велике количине снега и леда одједном су омотале, те је услед тога отежано и кретање моторизованих јединица. Ова околност успорава и совјетске притисак.

Лист пише да у Берлину сматрају да болшевици ни после офанзиве од десет недеља нису успели да дођу до одлучујућег резултата. У берлинским војничким круговима подвлаче да огромни совјетски напади јужно од Воронежа и источно од Језера Ладоге нису углавном ништа променили у погледу војне ситуације, иако је совјетско војно вођство на споменутом секторима од 13 јануара убацило и у масама убације своје најбоље опремљене трупе.

ооооооооо

ИЗЈАВА ПЕЈРУТОНА

Бери, 22 јануар. (БТ). На основу извештаја из Алжира, нови гувернер Пејрутон на пријему штампе дао је следећу изјаву: Жеља је свих Француза да што је пре могуће дође до споразума између генерала Жироа и де Гола. Сваки Француз зна да се обе странке боре за исту ствар. Ово није ствар само једнога Француза.

**У Тувису Немци врше
успешне нападе**

Будапешта, 22 јануар. (МТИ) На основу ратних извештаја са средњег дела фронта у Тувису, немачке и италијанске трупе продужавају са својим успешним операцијама, пошто су прошлх дана сломили јак непријатељски одпор и сада су на јуршт заузеле неколико планинских гребена. Непријатељ је стално за време борбе убацивао своје резерве, али наше јединице које су биле припремне осујетиле су намеру непријатеља да поново освоји планинске гребене. Ови нова успеси сила Осовине на овоме фронту допривели су да се положај на овом делу фронта много поправио. У борбама вођеним у среду заробили смо 500 непријатељских војника, 20 топова, разног ратног материјала и моторних возила. Северно од Бом Ар-

Кроз ШТАМПУ

**Д-р Гебелс: „Хоћемо да водимо рат
свом снагом“**

„Дас Рајх“ доноси уводни чланак из пера д-ра Гебелса „Оптика рата“, којим називом означава слику живота народа који „има само да бира: да се бори или да изгуби слободу и живот“. Са тога гледишта не може се дужне споити да се у отарбини подржава „варка мировних прилика која никоме не користи, једино можда маломе слоју људи који хоће да живи постранце рата“. Д-р Гебелс се окреће појединачно против извесних појава трговања и гостиничарског запатства, док тим јаче брани одржавање целокупног културног живота, као што је на пр. позоришта, концерти, биоскоп итд. Осудивши оштро, између осталог и банчење и чапћене по баровима и другим локалитима где само редовни гости имају шта да једу и пију, и где за сваку десеторину има по једна послуга, д-р Гебелс пише:

„Као што на фронту официр мора да буде својим војницима узор храбрости, али и другарства, тако и у отарбини ваља имућнија и положајем виши да предлачи марљивост и солидарност онима којима је срећа мања наложена. Влада не може за сваку ситуацију да прописује закон. У појединости, те су ствари обично подређеног значаја, али у целини оне дају то што ми називамо „лицем рата“. Ништа лавне, не код пролетари-

не душманина, не делује психолошки толико као тотално и радикално вођење рата на фронту као и у домовини. Један народ ваља тежиће да тешко прими, али лакоће олако. Он не сме да зажмури пред ратним жртвама, али не треба да је због тога ни потиштен“.

Указавши, затим, на положај противничких и неутралних земаља, д-р Гебелс завршава овако: „Могло би код нас да буде много горе, па бисмо морали да издржимо јер имамо само да бирамо да се боримо или да изгубимо нашу слободу и живот. У народном рату садашњице, психологија ратовања игра претекну улогу. Свакако је она несравњиво значајнија но у којем рату досада. Услед тога, ни оптичка слика нашега цињалног живота не сме претстављати узбуљиву противност стварном рату, него мора да с твом далекосежно хармонира. Неутрално, а и непријатељско иностранство увидеће да смо ми одлучени водити рат до победоноснога краја, — пошто пото. Није рат стога да мир одржи, него да мир завојује. Најтоталнији рат је најкраћи, и као што он формира нашу слику, тако и ми уобличујемо његову. Слика и појава морају се сагласавати. Тако ми, дакле, хоћемо да водимо рат свом снагом. Он ваља да је садржана наше борбе и нашега рада на дану, и ваља да нас прати у сновима ноћу. Онда он стоји над нама као дужност коју вршимо за љубав срећнијег мира који долази“.

★

„Берлинер Берзенцајтунг“, наводи, из Стокхолма, писање лондонског „Ивнинг Нјус“ где се каже: „Петролеј је срце модернога рата, без уља је један народ осуђен на пропаст. Зачуло се једном како папагаји извесних кругова у Белој кући вичу да се Хитлер приближује последњој литри уља. Али то схватање је изумрло после Хитлеровог моторизованог маневра од једног краја Европе до другог. Али: како стоји са нашим властима англо-америчким стовариштем? И ми живимо и умиремо с уљем. Ми имамо проблем петролеја који ишкоро не заостаје иза Хитлеровог Осма армија у Либији се, додуше, снабдева уљем са Средњег Истога, али челична завеса над Средоземним Морем спречава пролаз уља са Средњег Истога у Француску Северну Африку. Уље за I армију и америчке трупе мора се тенковима транспортовати преко Атлантика. Исто важи и за петролеј који је одређен за Британска Острва и за англо-америчке флоте у целом свету. Тенковска возила су — каже, по „Берзенцајтунгу“, енглески лист — наша најслабија тачка. Хитлер то зна, и поново је његова стратегија из тога извукла предимства. Његове подморнице концентришу се на тенк-бродове, и Немци тврде да су уништили један тенковски конвој за Северну Африку. Наша једина наду у победу у томе је да спрецимо уништавања наших преосака петролеја од стране подморница. Такође се морају у енглеској поштрети мере при додељивању бензина. Јер ово није само рат са петролејом него и рат — за петролеј.“ „Види се — долаје „Берзенцајтунг“ — да је уништене 16 тенк-бродова погодело дубоко у срце енглеско ратно вођство и значи невакнадив губитак, којег Енглези постепено постају свесни.“

**Бал под маскама
(JELMEZBAL)**

Одличан мађарски филм
Ајтан Н., Серини Е.,
Грегус З., Билчи Т.,
Туран И. и Михаљфи Б.

У свели су инсталирани модерни апарати за грејање дворане

„Регили Мађаросаг“ пише: „О евентуалном успостављању другога фронта у Северној Европи бази се фиска штампа. За основу новинским чланицама служи појачана одбранбена спремност Шведске. Листови истичу могућност искривања Савезника на Северу, која угрожава и Шведску и — као што јавља Интериф — базе се оштом несигурношћу која влада на садашњем ратном подручју. У последње време — према фанским листовима — нагомилали су се знаци који указују на англосаксонске планове у Северној Европи. Мађу ове се убројава и одлазак кући америчког посланика у Хелзинкију. Лондонско шведско посланство одговорило је енглеској штампи на објављене податке о немачком транспортном саобраћају по Шведској. Подаци су — каже се — претерани. Према тој изјави, уопште не постоје војни саобраћај преко Шведске у Нарвик. Постоји само робни саобраћај, уз одржавање интернационалних одредаба које се односе на неутралне државе“.

★

„Пестер Лојд“, у чланку „Прекид Чилеа са Осовином“, пише између осталог: „Прекид дипломатских односа са силама Осовине је за Вашингтон без сумње успех његовог интензивног и безобзирног дипломатског рада на јужноамеричком континенту. Тај изјави рад развијао се од почетка Рузвелтових стремљења да северна Унија преузме знање полицијскога органа и привреднога инспектора прво за гранични карибски простор, па затим за све америчке републике које оскудевају у новцу и требају зајма...“

„Још на прошлогодишњој конференцији у Риу — пише „Пестер Лојд“ — поред Аргентине само се још Чиле није могла да одлучи за издање са силама Осовине, а сада ће се покушати утицања од стране Сједињених Држава очигледно окренути још више против политике Буенос Ајреса. Да овде, како се чини, још не постоји жељона покорност види се из гласова аргентинске штампе, која живо заузимају став против корака Чилеа. Аргентински државни пославар Кастело нагласно је изрично да прекид Чилеа са силама Осовине неће заменити држање Аргентине ни на који начин. Кад је он пред претставницима штампе изјавио да даље изјави нису потребне, пошто је став Аргентине познат, из тога произлази да у великој „фамалији народа“ о којој је председник Риос говорио у својој беседи преко радија о моралном јединству Иберо-Америке упркос свему владају још дубока размишљање и мишлењу.“

Потапање броцова у Средоземном Мору

Рим, 22 јануар. (Стефани) — О потапању броцова у Средоземном Мору „Стефани“ јавља да је у току последњих 24 часа немачко-италијанска ваздушна снага постигла велике успехе. Потопљено је седам непријатељских бродова а чотрнаест јако општећено у пристаништима Орана и Алжира. Од 14 бродова неколико их је тешко погођено ваздушним торпедима и бомбама, те се може рачунати њиховим потапањем. Сав ових, једна немачка подморница која је дејствовала западно од Алжира потопила је један транспортни брод од 16.000 тона и торпедовала један теретни брод. Италијански авиони који бацају торпедна одликовали су се нарочито у

својим нападима против непријатељских конвоја. Потопила су четири пароброда са укупном запремином од 31.000 тона, а сав тога још и два трговачка брода од којих је један имао 10.000 тона бродског простора.

ооооооооо

ПОТАПАЊЕ АНГЛОСАКСОНСКОГ БРОДОВЉА

Берлин, 22 јануар. (ДНБ). На основу вести англосаксонске обавештајне службе, ДНБ доноси незваничан вашингтонски извештај да се месечно губи један милион тона бродског простора које непријатељске подморнице потапају Савезницима.

Мађарски јунаци

У сваком тешком положају са не-
обичном мирношћом и беспримерним
јунашћом одмржава се Бела Жиг-
монд, ђах-наредник, командир једне
чете наших пионира у току борби на
Дону.

У борбама вођеним 9 септембра
1942 код Урива као заповедник јед-
ног јуришног одреда са таквим оду-
шевљењем је водио своје војнике, да
је већ код првога налета пробио не-
пријатељски зид одбрањене војас-
ке и у блиској борби присилио совјетске
јединице на бекство.

Другога дана, приликом чишћења
терена — иако је непријатељ цео про-
стор држао под ватром — покупио је
550 непријатељских мина. Ноћу, 11
септембра, са својим људима упутио
се испред наших борбених јединица
и покупио 250 мина, те је тиме по-
могао нашим трупама да могу прећи
и напад преко потпуно очишћеног
простора. Овим својим поступком
много је допринео у олакшање, пошто
су се источно од Урива показивали
знаци јачега отпора, а он је својим
тешким пушкомитралезом разбио не-
пријатеља. 14 септембра опет је поку-
пио 75 совјетских мина и са њима за-
теорио терен и спречио совјетски про-
гнанац.

Успеси сила Осовине у Тунису

Цирих, 22 јануар. (БЕ) — Посебни
дописнички лист „Пент“ из Цириха
јавља да је генерал Арман преузео
заповедништво снага Осовине
од генерала Неринга, да је започео
са својим обавештајним покретима и да
је приграбио себи иницијативу. Изне-
калним прегруписавањем својих је-
диница напало је из једнога правца и
тима створио сасвим нову ситуацију
за генерала Аленхауера и савезни-
ке. Немачке и италијанске пешадијске
јединице, потпомогнуте тенковским и
воздушним снагама, извршиле су не-
очекиван напад против француских

положаја југозападно од Порт-де-
Офакса. Већ после првог напада осво-
јила су три важна француска поло-
жаја која су држала трупе генерала
Жироа и Страначке легије. Ове је-
динице отсечене су од своје базе за
снабдевање у Порт-де-Офаксу.
Англоамерикански извештаји прати-
ју успехе осовинских снага у Север-
ној Африци. Мисли се да ће генерал
Арман успети да из југоисточног де-
ла Туниса избаци Французе и да та-
да пружи помоћ Ромеловим снагама
које се приближавају туниској пре-
шици.

ПИСМО НЕМАЧКИХ БИСКУПА ПАПИ

Рим, 22 јануар. (ДНБ). „Осер-
ваторе Романо“ доноси један ис-
црпан извештај о разним изја-
вама које су дате у Немачкој
приликом јубилеја Папе Пија
XII. Приликом папског јубилеја
лист доноси у изводима писма
немачких бискупа као и садржи-
ну писма примаса Бертама, који
указује да немачки католици
сматрају овај папски јубилеј за
породични јубилеј, као што то
„Осерваторе Романо“ дословно
доноси. Ова изванредна времена
која данас преживљајемо, дан
када Папа слави папски јубилеј,
дан је свих верника католичке
цркве. „Осерваторе Романо“ до-
носи и писмо берлинског влади-
ке који се сећа рада Папе када
је још као нунције у Немачкој
деловао и из кога се писма види
верност изражена Папи. Сличних
мисли — пише „Осерваторе Ро-
мано“ — има и у писмима оста-
лих бискупа.

ЧИЛЕ СТАВИЛА ПОД НАДЗОР ДРЖАВЉАНЕ СИЛА ОСОВИНЕ

Женева, 22 јануар. (ДНБ). —
„Асишијетед Прес“ јавља из
Сантијага да Чиле да су сви по-
даници сила Осовине стављени
под надзор.

Нови успех немачког и италијанског ваздухопловства пред обалама Африке

Англосаксонци у водама Северне Африке у року од 12 часова изгубили 5 бродова

Берлин, 22 јануар. (ДНБ) — Немач-
ке и италијанске ваздушне снаге на-
пале су један конвој пред алжирском
обалом. О овоме нападу јављају се
следеће појединости:

Извиђачки авионе приметили су 20
јануара један конвој који је пливао
у источном правцу. Борбене ваздушне
снаге сила Осовине нападе су први
пут овај конвој у близини алжирске
обале. И поред одбрањене ватре бро-
дова који су штетили овај конвој, не-
мачки и италијански авиони наставили
су нападе. Цео конвој осветљен је
светлећим бомбама и гађан при овој
блештавој светлости.

Неколико минута после првога на-
пада, један брод од 8.000 тона, вато-
варен муницијом и разним материја-
лом, експлодирао је. Брод је одмах
потонуо. Истодобно избио је пожар на
друга три брода. Један од ових имао
је 10.000 тона бродског простора. По-
гођени трговачки бродови полагајемо су
пливали, а неколико је остало гру-
пу и стало. Преостали нештећени
бродови разтрзано су покушавали да

се спасу у правцу истока.

У зору 21 јануара немачко-итали-
јанске ваздушне јединице по дру-
ги пут су нападе вата неприја-
тељски конвој. Поред већ јављених
губитака, приликом овог другог напа-
да општењена су два брода од по 4000
тона. Италијански ловци потопили су
својим смелим нападом још три тр-
говачка брода са запремином од 21.000
тона бродског простора. Непријатељ
је, према томе, пред обалама Север-
не Африке за ненуних 12 часова из-
губио 5 транспортних бродова са
укупно 39.000 тона бродског простора,
а том приликом јако је општењено
још 12 важних трговачких бродова.

ЈУЖНОАФРИКАНЦИ НЕЋЕ ДА СЕ БОРЕ ЗА ЕНГЛЕСКУ

Женева, 22 јануар. (МТИ) — Лон-
донски „Тајмс“ пише: Енглези на-
гледа да немају успеха да Јужноаф-
ричку Унију присиле на јаче учест-
вовање у овоме рату на страни Ве-
лике Британије. Још и надаље траје
и опада се неумољива опозициони-
стај националних Бурџа који су још
увек противни сарадњи са Енглеском
и претседником владе генералом
Смајтом. Јужноафриканци илеу вољ-
ни да допринесу у овоме рату оно-
лико жртава као што то чине гра-
ђани Канаде, Аустралије и Новог
Зеланда. Бурже национализме у др-
жаву Совјетске Уније не виде ни-
шта друго него државу која хоће да
достигне свој комунистички утицај у
Јужној Африци.

Војни кругови у Берлину још не дају детаљније извештаје о борбама на Источном фронту

Цирих, 22 јануар. (БТ) — Берлин-
ски дописнички лист „Ди Таг“ јавља
да меродавни кругови још не дају
детаљније извештаје о стању на
Источном фронту. Немачка штампа
последњих дана објављив гласом
указује на одлучне одбрањене борбе
које се воде на Источном фронту.
Листови обавештавају своје читаоце
о тешким огорченим борбама. С тим

у већи дописник указује на узречи-
цу берлинских листова да је свака
грађани једно утврђење. Ово се има
разумети углавном с обзиром на бор-
бе које се воде код Стаљинграда. Не-
мачка штампа, по мишљењу овога
дописника, труди се да мобилише све
снаге немачког народа на јачање уну-
трашњег и спољног фронта.

ДВЕ СЕДНИЦЕ БУГАРСКОГ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

Софија, 22 јануар. (Транскон-
тинпрес). Бугарски министарски
савет одржао је седницу, а затим
је за четвртак сазвао нова сед-
ница која је почела одмах по
подне и трајала до касно увече.

ЛАВАЛ КОНФЕРИШЕ О ИСХРАНИ

Париз, 22 јануар. (ДНБ). Прет-
седник владе Лавал одржао је са
префектима из окупираних обла-
сти конференцију о исхрани
Француске. Овој конференцији
присутствовало је и пет министа-
ра. Расправљало се о начину ис-
хране Француске и о спровођењу
нових прописа на основу којих
би се имала осигурати исхрана
до нове жетве.

ГЕНЕРАЛ МАРШАЛ ОТПУТОВАО У СЕВЕРНУ АФРИКУ

Буенос Ајрес, 22 јануар. (Сте-
фани). На основу вести приспе-
лих из Вашингтона, генерал
Маршал, начелник штаба аме-
ричких војних снага, отпутовао
је у Северну Африку. Он ће у
својству врховног заповедника
савезничких операција командо-
вати у Северној Африци, као и
приликом инвазионог напада на
Европу.

НЕМАЧКИ И ИТАЛИЈАНСКИ ВОЈНИЦИ КОД ПАПЕ

Рим, 22 јануар. (ДНБ). Јављају
из Ватикана, да је у среду Папа
примао без престанка почев од
8 часова до једног часа у подне
војнике. Сем многих рањеника
и италијанских војника, примио
је и једну групу немачких офи-
цира и редова.

Сестра

СУБОТА, 23 ЈАНУАР 1943

— Недеља у Саборној цркви. Пела Хор Саборне цркве, диригент Милути Ружић. Велика јектенија — Маринковића, Слава — Остојића, Сјајни Боже — Бортијанског бр. 1, Сугуба јектенија — обиходна (сопран Нада Мушиќи), За мртве — Христића, За оглашене — Маринковића, Херувимска песма — Маринковића, Она и Она — Бортијанског, Милост мери и даље — Добри Христова бр. 2, Достојно — Добри Христова, Оче наш — Добри Христова, Једин Свјат — Добри Христова, Прозасно: Во памјат вјечнују будет праведни — Кудрика (1934), Завршно — Добри Христова, Тон десног — Остојића (281).

— Одликовање месних претседника и секретара МЕР-а. Вођа МЕР-а, претседник владе г. Миклош Калаи, одликовао је 65 месних претседника и секретара своје странке са дипломама за заслуге. Ове дипломе предао је селски велики жупан д-р Шандор Тукач на свечан начин. У свом подужем говору он је подвукао потребу јачања унутрашњег фронта и упознао присутне са интенцијама владе и њеним програмом за следећу годину.

— Концерт ујвидечког гудачког квартета. Ујвидечки гудачки квартет, кога сачињавају г. г. Сегеди Шандор, Киши Калман, Војтеховски Јара и Тот Антал, уз пратњу на клавиру г. д-р Киш Лајоша, приређује у недељу, 24 јануара, у 5 часова по подне, у великој сали Унутрашњег католичког круга, концерт. На програму су Моцарт, Кодаљ и Дворжак. Концерт се приређује у оквиру радног програма Културног одбора града Ујвидека. За концерт влада велико интересовање.

— Предавање Свен Хедин у Минхену. У низу предавања које је приредио универзитет у Минхену, одржао је и своје предавање нови почасни ректор Минхенског универзитета Свен Хедин. У своме предавању изразио је наду да ће сарадња младих народа надокнадити све оне губитке који су настали услед овог страшног рата и поново изградити и радити на све лепшој будућности.

— Контрола облачења филмских глумица. Министар просвете Циел-Мерше Јене издао је наредбу, која гласи: Залажено је да се мађарско филмско глумице у нашим све уопштем филмовима не облаче увек са потребним разумевањем. Из овог разлога и да би се то садашње стање поправило, области сам уметничку цензурата Ирену Бартош Зомбори, бившу наставницу Уметничке занатске школе, која је своје студије завршила у иностранству и која сада студира моду, да убудуће приликом снимања мађарских филмова да се потребан суд о начрима модерних хаљина које би наше глумице употребиле приликом снимања модерних филмова.

— Пораст криминалитета у Шведској. У последње време број разних преступа у Шведској стално се повећава, тако да је број полицијских стражара мали и мора се стално повећавати. Број разних провала и крађа повисоко се са 30%.

СВЕЧАНО БОГОСЛУЖЕЊЕ НА ФРОНТУ НА ДАН СВЕТОГА НИКОЛЕ

(Хонведски батаљон за ратне извештаје; јан-наредник Фрања Гејаш).

На мађарском делу фронта влада замишља. Бели покривач мирно покрива целу површину. Не гледа ни снег. На белом покривачу угледне су чаме борбених хонведа путању ка месту где ће се обавити богослужење.

Храм је још пре кратког времена био магаша. Зграда је споља у запуштеном стању. Нема трага од бомбардовања, али зуб времена и 20 година оставили су доста трага. Унутрашњост, потпуно мистична, тако пријатна славенској души, са златним украсима, још је у прилично добром стању. Велике иконе на зидовима. Лица светаца. Чудно и нарочито делују мађарски хонведи скупљени овде на богослужењу. Унаоколо старе жене у отргнаној оделу плече и коле се. Падају иконе и челом додирују земљу. Пре почетка мађарског богослужења један попа са белом брадом, у прљавом оделу и подераним тизима, испред споредног олтара лева свјетлу службу.

Свечана тишина испуњава пркву онога тоснутка када је започели мађарска служба. Мађарски хонведи учествују у богослужењу. Јожеф Вархелја, војни свештеник, врше богослужење. У првом реду стоје официри. Може се видети неколико немачких униформи. Чудно је ова слика. Испред православног олтара мађарски војни свештеник и мађарски хонведи. У храму без клопа за седење стоје мађарски војници, дисциплиновани и замислени у својој молитви. Свечано богослужење на змендан Регента Мађарске у једној цркви у малом руском граду, тачковани близу руских положаја. Колико смо пута за двадесет година присуствовали богослужењима приликом змендана поглавару Мађарске. Колико смо свечаних говора првосвештеника слушали из године у годину, и са колико молитва првосвештеника смо се мољали Господу да нам сачува нашег Регента.

И сада осећамо и да је ово богослужење исто као и оно код куће. Истича, код куће је тишина, мир и ред, куће читање и посао или својим током. Животи наших породица и рођака и познаница потпуно су у безбедности. Овде сви осећамо и знамо да су наши животи и наша судбина у руди Господа Бога, овде се постоје побожан, а онај који код куће забегаво пркву овде је много искровији и његова молитва је још већа.

Војни свештеник без икаквог патоса, али из срца почиња савесним човечански свој говор. И код куће смо слушали и код куће смо знали да је наш Регент из русовина, саградио нову државу, али овде смо овде дознали шта би значило ако би још једном преко нас струјао уништенају првени пакао. Овде где су остале само рушевине русовина пелих делова градова, а негде нема ни оних, јад који је Данте описао само овде добија своју слику када се на друму види гомила жена, стараца и деце извучених из рова како иду према западу. Из говора војног свештеника не можемо ни да замислимо шта би било са нама да се пре двадесет година нисмо спасли црвеног пакла и шта би било са нама да нам није дошао наш спаситељ Регент и његова народна војска. Ако смо јури — рече војни свештеник — будимо захвални и бапимо се нешто позитивним срцем пред Сведоцима са великом захвалношћу што нам га је дао, и молимо Оца свих нас да нам сачува нашег Регента.

Обилази лица војника окрећу се и посматрају војног свештеника. Како гоноро ова лица и ове очи! Не, овај првени пакао код нас неће се више поновити. Што смо се тада спасили, нема је хвала Господу Богу и нашем Регенту.

После богослужења излазе хонведи из цркве. Није потребна команда, сваки зна тачно своје место, далеко од Отаџбине, за мир свога дома и породице, за Отаџбину...

ПОМЕН

Извештавамо све сроднике и пријатеље да ћемо нашим милим и никад незаборављеним

Сави и Зори Поповић

одржати у суботу 23 о. к. у 11 часова ГОДИШЊИ ПАРАСТОС у св. Саборној цркви.

Ожалошћена породица

— Отворен институт за проучавање Блиског Истока у Риму. У Риму је на свечан начин отворен италијански Институт за Блиски и Средњи Исток. Ове свечаности обављене су у присуству краља и цара Италије Виктора Емануела III. Овој свечаности присуствовали су и Министар народног васпитања Паволини и немачки амбасадор Макензен, као и дипломатски претставници Јапана, Мађарске, Финске и Манџуоа.

— Законан египатски музеј. На основу извештаја управника музеја у Египту, сазнаје се да су драгоцени предмети овог чувеног музеја откривени у једној пећини дубокој преко 30 метара. Ову пећину чува 60 египатских војника.

— Поплава услед прскања водоводних цеви у Будапешти. Из досада непознатих разлога прснуле су водоводне цеви и укочиле саобраћај на Терез Керуту. Кадрма се угнула и цео тај квартал је био поплаваљен. Изгледа да је до прскања цеви дошло услед тога што је ова одводна цев већ дотрајала. Управа водовода учиниће све да ову оправку у најкраћем времену изврши, како би се поново успоставио саобраћај који је потпуно укочен на овој раскрсници Будапеште.

— Нов патент за падобране. Јапански проналазач Нохито Нокара пријавио је властима свој нови патент за падобране који омогућава пилоту да се тачно спусти на оно место где то он хоће.

— Нова седница Врховног шпанског ратног савета. Из Мадрида јављају да се Врховни ратни савет у среду поново састао. Седница је прекинута у подне, пошто је генерал Асенцио позван на реферисање у палату Ел Пирало, ради подношења извештаја генералу Франку.

— Апел људима доброг срца. Јуче у редакцију дошла су нам наша два суграђанина са молбом да обратимо пажњу наше јавности на једну сироту жену са петоро мале деце. Ради се о Велики, Јоже Брзака, волара из Ујвидека, који се налази у немачком ропству. Јоже је као сиромашан човек са својим волујским колима надржавао своју породицу, па је, штавише од своје вехуде зараде успео да им састави и кров над главом. Међутим он је сада у ропству и његова супруга Великиа остала је са петоро деце: девојчицом од 18 година и четири дечака од 11, 9, 5 и 2 године. Од црквене општине прима месечну помоћ од 40 пенга, али она се не залаже и за посушни хлеб. Деца су остала без одела и обуће у овим зимским данима, а ако мати настоји да нешто заради за кућу. Моле се јуди добра срца да јој притекну у помоћ, а нарочито да даду нешто у оделу за децу како би се она сачувала од болести и немаштине. Великиа Брзака станује у Темединској улици (преко каналског моста) бр. 45. Пралого, који стегну, наша администрација доставиће Великии и њеној деци.

— Свилено убиство једне девојке у близини Будапеште. У близини Будапеште одиграо се свиреп злочин. Поред пруге, у близини Кебање, пронађен је леш једне младе девојке. Главна младе девојке била је отсечена. Полицијским увиђајем установљено је да је извршен гнусан злочин над овом младом девојком. Истрага је још установила да су леђа младе девојке скоро сасвим распорена, а и на осталим деловима тела утврђени су јаки ударци ножем. Лекарни су установили да је злочин извршен четири до пет дана пре открића. Полиција је покренула најенергичнију истрагу да пронађе злочинце који су на бестидан начин извршили овај злочин. Идентитет леша још није утврђен.

— У берзанском промету дозвољено је скакање вредности папира само са једним процентом. На ванредној седници управе будапештанске берзе донето је интересантно решење ради спречавања огромног скока вредности папира. Управа је решила да се приликом закључавања куповине вредности папира може званично акцептирати само скок од једног процента, и то свакога радног дана. Код заложница дозвољен је скок од једног и по процента, а код државних папира који гласе на пенге дозвољен је максималан скок од три процента.

— Човечија коса уместо вуне. У Белгији већ дуже времена употребљују за производњу разних штофова човечју косу. У последње време успели су покушати да се од човечије косе праве и горњи делови ципела.

— Изгубљене карте за сапун. Игнац Коларски изгубио је 7 комада карта за сапун. Моли се поштом налазач да нађе карте преда на адресу: Игнац Коларски, Мохачи 6.

Осуђени крадљивци који су недавно украли пољаве из иросшорија Мађарске речне иловидбе у Тителу

Пре неколико дана, као што смо јавили, непознати лопови су прозвали у просторија Мађарске речне иловидбе у Тителу и однели 3 велике пољаве у вредности од око 3.000 пенга. Органи жандармерије установили су да је крађа извршена у времену замрачења и повели су ињспергенцију истрагу, да би их већ после неколико дана похватили, и то: Душана Поповића м.л., Ђорђа Бабинског са супругом и Јаноза Рели, ове из Титела. Ухапшени су предведени Државном тужништву у Ујвидеку, и пре неки дан одржао им је Преки суд суђења. На суђењу, међутим, они су тврдили да крађу нису извршили у времену замрачења, већ неколико

минути раније, и пошто се супротно није могло доказати, предати су грађанском суду. Јуче је грађански суд одржао суђење оптуженима. Том приликом урђено је да су окривљени вршили и неке преваре, примали апортације за плави камен и масну соду, као и неке ситуије ствари. Они су све признали и суд је донео пресуду по којој су Душан Поповић и Ђорђе Бабински осуђени на по две године робије, супруга Ђорђа Бабинског на месец дана, а Рели Јаноз на 7 месеци затвора. Сем тога, они су осуђени на по пет година губитка часних и политичких права. Пресуда је правоснажна.

Правилник о употреби зимског пристаништа у Ујвидеку

Наређење ујвидечке капетаније пристаништа

М. кр. капетанија пристаништа у Ујвидеку објавила је следеће привремене прописе о употреби зимског пристаништа у Ујвидеку. Одржавање јавне безбедности и потребног реда у зимском пристаништу као и контрола свих уређаја и пристанишне зграде који сачињавају власништво државе, од сада спада у надлежност М. кр. народног слободног и поморског пристаништа. У вези са пристајањем бродова, поштом службом, пожарним и здравственим прописима, отварањем канала, надлежан је командант зимовника и њему су дужни да се покорavaju у интересу јавне безбедности — без обзира на заставу коју носи — сваки брод који се налази у пристаништу као и његова посада и командант. Командант зимовника одређује пристанишна капетанија у споразуму са предузетом, а овај је дужан све керале и непослушности пријавити капетанији пристаништа. Командант зимовника одређује сваком пристелом броду место за усидравања. Капетанија пристаништа поступаће према жељама испостава предузета у Ујвидеку. Прани токи бродова могу се сместити само на јужном делу каменичког острва. Тем бродове који су оптерећени треба сместити на улазу у пристаниште који се налази са градске стране, да би по потреби могли извршити претовар у железничке теретне вагоне. Остали бродови имају се сместити на преосталом простору. Испред магацина за се по могућству треба оставити слободну обалу у дужини једнога шлепа, за бродове који ће евентуално вршити претовар.

За време зиме дужна је посада сваког брода унаоколо се ослободити жо-

да. У случају да услед необично јаке зиме ово ослобођење од леда није могуће спровести, тада је код сваког брода — обзиром на опасност од леда — са сваке стране потребно држати један отвор на леду ради мерења водостаја. У зимовнику мора се редовно водити стражарска служба. Сем тога, обавезна је и служба осматрања пожара и леда. Посада бродова који се налазе у пристаништу мора исте напустити тек по дозволи надатој од капетаније пристаништа. При доласку и при одласку са брода свако лице мора се пријавити и приступити царинском прегледу. Посада бродова која одлази на одсуство дужна је своје керале приказати властима.

— Ухваћени су провалници на Дарањи телену. Прошле недеље извршена је на Дарањи телену провална крађа Лопови су се увукли у трговину Ане Чунер и однели 400 пенга готовог новца, 8 килограма хлеба и неке друге ситуије. Полиција је одмах повела истрагу за рекордно кратко време ухапсила и већ предала Државном тужништву Кароља Фаркаша и Јожефа Антала. Крађа је извршена у времену замрачења и они су јуче увече предведени пред Преки суд, који ће им изрећи пресуду. Обоје су признали крађу.

— Школа са најмање ђака. На свету најмање су народне основне школе на малим и раштрканим острвима у Данској. У једном разреду има свега 6—8 ђака.

УМОЉАВАЈУ СЕ СВИ РЕВИЗОРИ «НОВЕ ПОШТЕ» ДА ОДМАХ ВРАТЕ СВЕ НЕПРОДАТЕ ПРИМЕРКЕ КАЛЕНДАРА ЗА 1943 ГОДИНУ, ПОШТО СУ НАМ ИСТИ ХИТНО ПОТРЕБНИ. АДМИНИСТРАЦИЈА «НОВЕ ПОШТЕ».

— Расте natalitet у Француској. На основу последњих статистичких података види се да се у Француској повећао број рођења. Ово повећање настало је у првом реду у великим градовима, а нарочито у Паризу и Лиону.

— Григ на филму. Живот чувенога норвешког композитора Грига снимити се за филм. У садржини филма биће приказани Ибсен, Бјернсон и Андерсон. Музичка пратња филма, разуме се, биће састављена искључиво из Григових композиција.

— Нови листови у Финској. У Финској је у току прошле године опажен велики напредак штампе. Покренуто је 9 нових дневних листова. У Финској је у току прошле године излазило 800 разних листова.

— Број радио слушалаца у Словачкој. На основу статистичких података, објављених у Братислави, у Словачкој има данас укупно 115.000 радио претилатника.

— Дуван за норвешке рибаре. На основу извештаја из Осла власти су одредиле да сваки рибар добије још по 100 грама дувана и 250 грама кафе сем редовно одређене количине. Шумски радници добијају и замену за каву.

— Гетеова играчка. Најстарија мала дечија железница налази се у Гете музеју у Вајмару. Ова мала играчка тачна је копија прве Стефензонове железнице. Гете је о Божићу 1829 ову малу железницу поклонил својим унуцима.

Листови и књиге

A szines fényképezés gyakorlata („Практично фотографисање у боји“). Под горњим насловом, у издању ревије „Фотоелет“ (Фотографски живот) изашла је књига г. д-р Ђулиан Ференца, уредника ове ревије, једног од најпознатијих мађарских стручњака на пољу фотографије, која практично упознаје читаоце са основама фотографије у боји, која је данас навипла са потпуно променом у пракси, тако да је приступна и аматорима. Данас већ многи аматери раде се фотографијом у боји (на жалост, услед ратних прилика, до материјала се теже долази) и постижу напредно степ успеха. У књизи, која обухвата 108 страна велике осветле, укључено опремљеној са репродукцијама у боји, поред често теоретског упознавања основа „кolor-филма“, дају се многи практични савети и упутства, која ће одлично послужити сваком фотоаматеру који интересује кolorисања фотографија. Књига стаје 8 пенга, и може се поручити уз новац послат узалпред код редакције: „Fotoélet“ kiadóhivatala, Budapest. II. Margit-körút 34.

— Ухваћена крадљивица која је крала у женском одељењу Државне болнице. Пре неколико дана, као што смо јавили, повели су месни полицијски органи истрагу за непознатом крадљивицом, која је већ дуже времена односила разне ствари из женског одељења овлашће Државне болнице. Пре два дана ухапшена је Ирена Нађ, фабричка радница која је познавала неколико намештеница, долазила им с времена на време у посету и за време њихове одсућности односила све што јој се свиђало. На саслушању је све признала. Такође је чврђено, да је она и раније осуђивана због сличних дела, и суд је јуче донео пресуду којом је осуђена на 7 месеци робије и 5 година губитка часних права.

— Прилози за децу у Свенцић. Из Сабалце смо примали прилог за децу удове Свенцић, са следећим пропратним писмом: — Драга тата Уредниче, шаљемо о нашој слази св. Јовану наш мали прилог за оболелу г-ђу Даринку Свенцић и њену забринуту децицу. Молимо да ви предате наш прилог. Здравост Мира и Наде Павловић, ученице основне школе, 10 пенга. Сабалца. — Из Надаља смо примили од непознатог дародивца 10 пенга. — Данче Борислав Милутиновић из Ујвидека приложио је 20 пенга.

— Гума од жита. У Сједињеним Државама употребљују сав вишак жита за поризводњу синтетичке гуме. У ову сврху употребити се три милиона тона жита.

— Чувени филмски глумци Роберт Тајор интерниран. Чувеног филмског глумца Роберта Тајора снашла је зла судбина. Као амерички авијатичар, летећи изнад шпанског Марока морао је извршити принудно спуштање. Власти су чувеног филмског глумца интернирале.

— Опашање јужно-афричке производње злата. На берзи у Лисабону објављен је годишњи извештај јужно-афричких рудника злата. Из извештаја се види да је продукција катастрофално опала, и то за 14.15 милиона унција. Слично стање било је 1934 године, када је исто тако мало произведено злата. Ово се објашњава иселјавањем радника. Рачуна се да се у току прошле године иселило око 60.000 рудара из Јужне Африке.

— Куга у Јафи и Хаифи. Власт је наредила спаљивање свих дрвених зграда у Јафи и Хаифи, у којима станују Арапи, да би се спречило ширење куге. За ове нове бескућнике изградити се нове зграде. Том приликом уништено је и много пацова.

— Француски биоскопи неће држати претставе уторником. У вези са рационарањем потрошње електричне струје, у Француској сви биоскопи неће држати претставе уторником.

— Америка купује руско злато. На основу обавештења швајцарског листа „Ноје Цирикер Цајтунг“, у току прошле године Сједињене Државе купиле су руског злата у вредности од 63.2 милиона долара. Један део злата исплаћен је индустријским производима који су упућени за руске потребе.

ПОСТАЈЕ ЛИ КЛИМА ТОПЛИЈА?

Од двадесетих година на овамо, разлика у просечној температури између лета и зиме у Немачкој је смањала се 19 на 15 степени. То ублажење, које се опажа на целој земљи, захвата нарочито Северну Европу и гранично поларно подручје.

Узроци тога општег померања климе нису познати, но поуздано је да струја голф последица леденија доноси у Европу више топлоте него раније. У отуђи Мексико је од двадесет година на овамо температуре мора порасле; према томе, на обале Европе, па све до Северног Мора, допире топлија морска вода. Поларни лед се делимично отопи, и граница леда лежи сада даље на северу. Отопљење поларног подручја, које се опажа од 1919, показује се и у изменама животних односа животиња и биљака. У северним морима сусрећу се данас рибе које раније нису могле оиде да живе. Топлота струје голф се, уосталом, помера из године у годину, и та померања се редовно поклапају са блежом, односно општрајом зимом у Европи.

ИСКПАВАЊА У ЦЕНТРАЛНОЈ АЗИЈИ ДОВЕЛА ДО ЧУДЕСНИХ ОТКРИЋА

Британски археолог сер Пон Мерш врши већ годинама у Средњој Индији ископавања, у близини старе вароши Тахе, па је до сада успео да дође до више чудесних археолошких открића. У једној пећини је нашао па трагове културе која је стари 6000 година. На нађених старих и добро очуваних предмета на несумњив начин могло се утврдити да су у тим крајевима пре шездесет векова живели прилично културни народи, који су становали у кућама саграђеним од печених цигала и под дрвеним крововима.

За хатјену тих старих народа је карактеристично, да је најсветлија и најпространија просторија у кући била спаваћа соба и соба за купања. Простори народи Централне Азије су се већ интензивно и рационално бавили земљорадњом, одгајивањем сточне и дивље звори припитомљавали. Изгледа да је тај прастари народ био плодан и многобројан, јер је сер Мерш утврдио, да се њихова држава простирала у оно доба на преко 1 милион квадратних километара.

ПРАВИ УЗРОК СМРЗАВАЊА БИЉАКА

Зашто се, уствари, биљке смрзавају На ово питање сваки леник би могао дати следећи одговор: биљке се смрзавају због наглог смањења температуре. Смрзавање код биљака у првом реду зависи од концентрације сова биљних ћелија. Ако се помоћу вештачког ђубрења биљкама додаје соли, па се на тај начин повећа концентрација ћелијских сокова, биљке одмах постају отпорније према хладноћи и у тању је понекад да издржи и температуру испод нуле, а да се притом не смрзне. Осим тога, отпорност појединих биљака према хладноћи је различита. Постоје биљке које могу да издрже и највећу хладноћу, а има их опет и таквих које страдају и од најмање зиме.

ГРИЧА „НОВЕ ПОШТЕ“

ЧВ О Р А К

Ђорђе Костић

На свом путу по Средњој Европи, у једној већој немачкој вароши, срео сам се с једним својим земљаком, штавише, може се рећи, суседом — свега су нас две улице раздвајале. Јако сам се изненадио када сам га међу оним силним пролазницима, непознате вароши срео, када сам његово лице угледао, које ми је било толико познато. Од куда ли је он доспео овамо, он који своје родно место није ни за километар остављао за двадесет и две године свога живота које је текао равномерно и једнако, без и најмањег скретања са равниг животног пута. Истана, сада могу признати, он је помало нагињао мистички, оној чудној науци, или можда само страсти, којом су се бавили понеки модерни научници, нагињао је помало, ако се тако може назвати, метафизички, вртоло у загробни живот и надземаљске тајне. Иначе, био је сасвим човек на свом месту.

Пришао сам му, поздрависмо се. Тада опазих на његовом лицу велику радост што ме је опет видео, што је видео мене, а вероватно кроз мене и своју тиху улицу са јасеновица покрај кућа, своју кућину жуто обојену, своју плаву собицу, оперваљену, по старинском начину, поклањем первазом, видео своју стару мајку где седи крај пења, агурена, седих коса и набраних очију које су вецето сузиле. Видео је Марију, сада већ бунду девојку, где га чекајиво очекује у својој девојачкој соби, свој белој, где га очекује бела душа, гледајући као угаљ призм очима, које сада уоквирене неком тајанственом модрином, изгледају још црње, у даљину, у боо свет... Све је он то видео, истину да кажем, све сам ја то видео, угледавши њега. Загрисмо се, Осетих како је толико прогутало плавазачку. Убосмо у кавану. Наручих пиће. Тек после друге чаше усудих се да га запитам како је доспео оваму, која га је беда овамо нагнала. (Имао сам злу слутњу да га некако добро није могло извући из његове тихе улице, модри собице са златним первазом, иртину од мајке, одвојити од матери.) Он се нећкао. Прође дуже времена. Ја се не усудих да га поново запитам. Али он сам, после другог, тешиког, гробног ћуцања — изгледало ми је да га та тежина тишти — поче да ми прича своју историју, доживљаје. Његов глас је био опор и као да је ваздух цароо.

— Добро. Да ти причам. Све, лепо по реду, без журбе, како би ти било сасвим јасно, а да ме после не исмејеш. Било је то пре три године, у лето, о Илџи-дану, онда када је код нас, као и увек, та те то и сам знаш, био велики летњи вапаш. Сигурно се рекаш како су код нас вапаше лепи. Простре ти се по оном зеленом пољу иза гробља богат, шарен, весео и велики шатор до шатора, све пуно, све берикетно. Врда од шекерлема. По уским пролазима врло од света, гура се и тура. Дече је највише. Она су се гурала око шатора, у сваки закиривала, у сваки довикнула по што. Мајке су се стално довикивале с децом која су, као за пакост, увек нестала и поново се појављивала као омађијана. Тамо су ливтарска срца и лутке. Биоо тако ливтарска срца, правилна и свако са огледалом. А велика су тада била ливтарска срца. Нешто даље, муче стока и као та сама себе хвали и нуди правоме сунцу. Испред њих сељаци наглас аликују жену, а купци неизодољиви одлазе даље. Песује се и грли с једне и с друге стране. Из оних шатора тамо мрину пријене кобосице и просупо вино, а пискови глас неке доташне иза, сроташно: «Стрижи коме...» Чује се лијана песма ку-

паца и продаваца, који, изгледа, као да сваку пару залевају вином. Ево тамо, тамо где се она гомила скупила, тамо се рву пеливање, и овако гледајући, рекби, на живот и смрт. Пролазим мимо свих оних патри са «бром фотографијом» и «панорамом», поред оних увек помало тајанствених зверњача и шаркуса, испред којих се дере чудно одевен човек и маме свет. Преко свега овога прелазим као густа мед досадна свирка са вртешки. Неколико пута сам већ обилазих вапаш с краја на крај. Сунце сјаја, и људи се веселе. Изнад вапаша дигла се замаглила од све те прашице, од свих тих људи и стоке, од свих тих гласова, тих довикивања и посвања, и као да полако, љавним полако тече, све заједно ка Западу.

Кроз сву ту маглу изгрео сам неки Циганина где стоји са дрвеном кутијом пуном неких шарених папирних и са чворком, врло замисљеним, на рамену. Олувек сам осећао неку тајанствену мржњу према тој птици. Приђох Циганину. — продавао је пророчанства «планете». Како ми виде, от се прену.

— Ево, господару, да видиш шта ти будућност носи, шта ти срећа носи, чега да се чуваш и клоњаш. Узми роде, аманет учини!

Дуго сам се нећкао, хоћу ли узети или не. У мени се борело зло и добро. О, бар да тада писам то узео! Циганин, који је видео моју неодлучност, настави:

— Наје скупо, Колеко даш — даш! Него да пробаш 'оћеш ли среће да имаш, 'оћеш ли новац да добијеш. Није зарка. Чворак није од вапу бајту — нема да се бојаш. Де, господару...

Ти знаш да сам увек осећао извесну наклоност према тим отварама. Често сам посећивао разне врачаре и увек су, на мораш да ми верујеш, имале право. — Додох Циганину новац. Он нешто промрља чворку, скоро на уво, а овај, достојанствено, преко руке и шаке, сиђе међу листове, погледа ме искоса својим десним оком и крете у један угао. Одједном, пре него што ће да зграби хартијцу, погледа ме поново својим десним оком. У његовом десном оку видех тада много шташта што ми до данас не знам шта беше. Можда то беше судбина што на мене гледаше кроз око све чудне птице. Ако је то лопста била судбина, онда она мора да је лепа... У чворковом десном оку судбина је била сјајна и блистава, као сунце. Тога тренутка ме проби језа и ја несвесно затворих очи, претавних рукама преко њих. Циганин, који је то сигурно опазио, рече ми: «Не бој се, господару, свека плањета добро носи». Отворим китро очи и видох, чворак још увек стоји, а судбина ме је његовог ока нетренице посматра. Она је сјајна и блистава и не могу да је гледам, засењује ме. Затварам поново очи. Не знам колико је времена протекло, када ме трже чворков глас. Погледах, држао је првенкасту хартијцу и посматрао ме чудно својим десним оком. Истргох педулу и појурих преко вапаша, кроз свет, стоку, шаторе, ливтарска срца... право кући. Још увек ме је гледало оно десно око, а било је сјајно и блиставо. Бојам сам га се.

Успут покушавах да прочитам шта је писало на педуљи, али ми то никако није успевало. Ветар је хујао крај мене и стално ми заклапао хартију. Судбина ме је још увек посматрала својим десним оком. Осетих хладне капљице на слепоочницама. Најзад, после велике муче успех да прочитам шта је писало на педуљи, на мојој планети. Читам: рођен сам у знаку рибе... срећан ми је број пет, а дан уторак... Треба да

„НОВА ПОШТА“ у БУДАПЕШТИ

може се добити сваки дан у трафици ХАННЕ — Верешпалне улица број 30

се што скорије оженим и то девојком не из мога краја, него чак из иностранства. На челу ми се појавише капи леденог зноја. Хартија је даље говорила: Ако то не учиним, никада среће имати нећу. Тада сам се сетно чворковог ока, сетно сам се погледа судбине, блиставе и сјајне судбине. Чело ми се озарило. Не у ушима, него вецде далеко, можда у свом мозгу, чуо сам чворков глас где шапуће. Говорио је тихо, једва сам га разумео: «У иностранство... Није далеко... Новац?... Продај књиге... Од Марије побегни... Ноћас иде воз...» Мати, моја стара агурена мати? — сену ми у мозгу. «Остави је...» шапућаше пиштеки чворак, шапућаше ми мој сопствени мозак. Имао сам већ познатом улцином. Уђох у своју златом оперваљену, модру собицу. Мати је у наслоњачи дрмала. Искрдох из започете књиге лист, педесет и пету страну, и написох ово мало: «Драга мајко, ја те остављам, напуштам те, бежам од тебе. Чворково десно око и блистава сјајна судбина... Та, рођен сам у знаку рибе... Марија реши збогом. Са вама Бог! Твој син». Искрдох лист, педесет и пету страну, и ставих га у руке своје матери. Изађох нечујно напоље. На јасену пред мојом кућом седео је чворак и надвикивао се с вршцима. Сигурно је онда вршцима причао да сам рођен у знаку рибе, да ми је срећан број пет а дан уторак, и да сада баш бежам у иностранство. Зграбих плајунак и завитлах га пећу њих. Вршци одлеташе, а чворак остаде и гледаше ме својим десним оком, кроз које ме је и сада, ма да је већ био мрак, посматрао, видео сам добро, блистава судбина.

Уђох у антикваријцу. Дочека ме предуспретљив човек и одмах чим дознаде да хоћу књиге да продам, предаде ми, ћутке, свезак повчаница и толико се рукова са мном. Изађох напоље и случајно погледах на табу испред радње — био је наслекан чворак и његово десно око. На светлици испред радње седео је прави чворак и посматрао ме. Не издржах погледа ова два чворка и сачох главу. Тада чух познати, крештави глас: «Ноћас ид: воз...» Не знам како сам доспео на станицу, главно да сам већ седео у возу. Са локомотиве, са њеног димњака, посматрао ме је чворак обавијен паром. И — крај.

Ту сам седео у овој вароши. Свугде сам тражио жену, свугде сам трагао за срећом. Али, као што видиш, још увек ништа нисам нашао, нисам нашао ни жену а ни срећу. У очима оних жена које сам волео, увек сам угледао Маријину белу девојачку собицу и њене дубоке прие очи које су, тек сада знам, много лечиле на чворково десно око, на око блиставе и сјајне судбине.

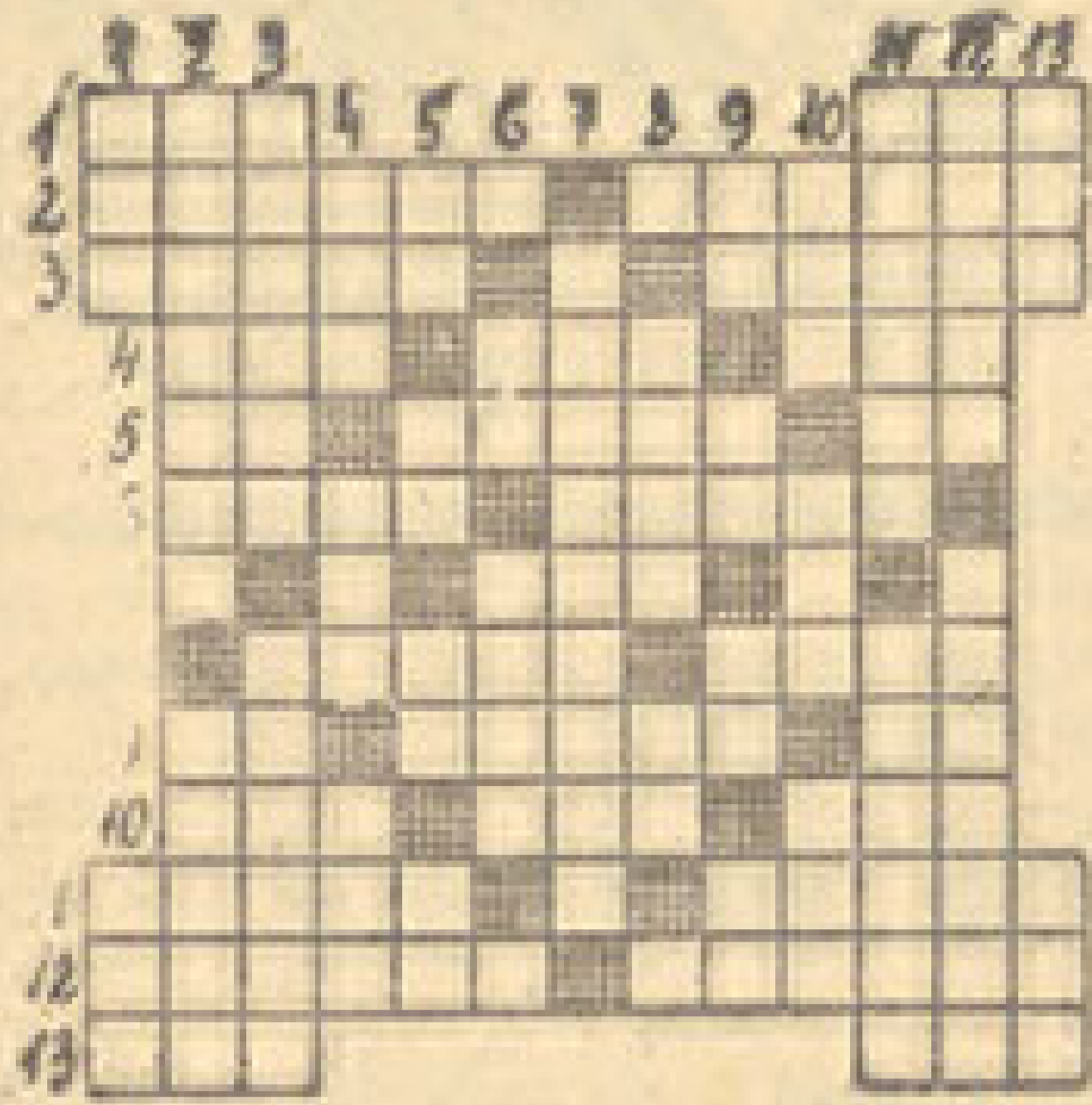
Ја више не могу, враћам се кући, враћам се својој погуреној седеој матери, својој Марији...

Годину дана доцније, срео сам га поново, али сада у нашој варошици, у његовој улици с јасеновима, у његовој златом оперваљеној, модрој собици. Седео је између своје старе, агурене матери, седих коса са набраним очима које су вецето сузиле, и приокоо Марије. Срео сам их све једног дана, заједно, у њиховој кућини, жуто обојеној, у малој плавој собици, а у орману, где су некада биле књиге, замисљено је стајало испуњени прие чворак, али без десног ока.

УКРИШТЕНЕ РЕЧИ

Број 9

Водоравно: 1) Мужко име (у надежу) — детелина (немачки). 2) Одред војске — тер. 3) Пут између дрворела — вокал — женско име. 4) Мужко име (у надежу) — женско име — покљонио. 5) Лична заменица — женско име — иницијали милашког владара (средњи век). 6) Грчки песник — шантао. 7) Сугласник — сугласник — речва матица — сугласник — сугласник. 8) Личност из тројанског рата — француски војсковођа. 9) Слово латинице — стари освајачки народ — површинска мера. 10) Коња — отац (турски) — речно острво. 11) Град Грчке — свеца — страни женско име. 12) Безглавост — место у Бачкој. 13) Врста папигаја — женско име.

Усправно: 1) Фабрика авиона — заговор (а-с). 2) Ова Давидов — врачар. 3) Упадном — део целине. 4) Марка крема за лице — прва жена — женско име (у надежу). 5) Бис — површинска мера — египатско божаство — иницијали нашег медицинског стручника. 6) Свеца — слово латинице — живео (италијански) — вокал. 7) Осетити мирис. 8) Према — подручје — Амој — вокал. 9) Првак — коњска опрема — лична заменица — јузацки свеа. 10) Онда — свеца — аждаја. 11) Окрвављено — делати. 12) Желез испуњено — живи на туђ рачун. 13) Страно женско име — женско име.

РЕШЕЊЕ УКРИШТЕНИХ РЕЧИ

Број 8

Водоравно: 1) Пелета. 2) Пелерина. 3) Ката — мана. 4) Мапа — Пи — мина. 5) Ера — кила — сеф. 6) Ла — Серија — ме. 7) Ева — мала — пир. 8) Зара — та — боја. 9) Нара — сула. 10) Доктрина. 11) Канона.

Усправно: 1) Мелва. 2) Караван. 3) Папа — Арал. 4) Пета — с — арок (кора). 5) Ела — ким — ала. 6) Зрела Е(мел) — пират — Тесла; Никола. 7) Вр — идла — ро. 8) Тем — аја — ова. 9) Анам — а — буна. 10) Лисе — попа. 11) Анемија. 12) Афера.

Живот неутралних земаља

Португалија, најбоље обавештена земља Европе, а Шпанија земља са највише алармантних вести

Француски недељни лист «Презанс» доноси занимљиве цртеже из живота неутралних европских земаља.

Према француском листу, најбоље информисана земља у Европи несумњиво је сада Португалија, куда за најкраће време стижу немачки и италијански дневни листови, а сем тога редовно стижу и шпански, амерички, енглески и француски листови. Преглед штампе португалских листова може се данас сматрати као један од најсавршенијих прегледа листске штампе.

Поставља се питање, пише «Презанс», да ли ово изузетно стање омогућује Португалцима да правилно мењују ратне догађаје? Један уредник лисабонског недељног листа одговорио је негативно на ово питање:

— Где је «стина»? — поставља он питање. — Када ћемо постати угрођени? Када ћемо угрођени? Све то ћемо осанати тек када већ буде касно.

Лисабон се данас поноси тиме да је један од најкосмополитскијих градова Европе.

У Португалију још и данас стижу избеглице и сељеници из осталих земаља Европе. Иако је у последње време овој талас избеглица у великој мери смањен, у Лисабону данас има врло много странаца, због чега је и живот веома скупо. Због наплет повећана становника португалске престонице, питање станова постаје све теже.

БОРБА ШПАНИЈЕ ПРОТИВ АЛАРМАНТНИХ ВЕСТИ

Једна велика брита суселне Шпаније је организационе борбе против алармантних вести.

На челу овог покрета налазе се мадридски дневник «Ариба», који репортажама са лева места доказује важност борбе против алармантних вести.

«Ариба» је послао своје сараднике у сва градост Шпаније, који интервјуу разне кругове. Они разговарају са богатима и скромашима, са студима на високим положајима без положаја и траже њихова мишљења. На тај начин успели су да купе 4.500 алармантних вести.

Показало се — пише «Ариба» — да је јавност неповерљива и да долазана вести прима само са највећом уздржљивошћу.

БОРБА ШВЕДСКЕ ПРОТИВ АЛКОХОЛА

Трећа неутрална земља Европе, Шведска, нада се да ће до краја успети да избегне улазак у рат. Шведски грађани данас скоро исто тако живе као пре рата. Међутим, Шведска има данас једну бригау којој посвећује велику пажњу, а то је алкохолизам. Према најновијим статистичким подацима види се колико је алкохол узео меча у Шведској.

Пре двадесет и пет година уведен је монопол на алкохол у Шведској, и сада, приликом јубилеја, издати су подаци о потрошњи алкохола.

Из овог извештаја се види да је полиција од избијања рата морала у 50% случајева више да интервенише по случајевима пијанства него пре 1939. У извештају се као главни разлог овог чињенице наводи:

— Узрок повећана потрошње алкохола је чињеница да данас омладина има више новца него пре рата.

Међутим пре сто година Швеђани су трошили много више алкохола него данас. У 1840 години 175.000 приватних произвођача алкохола произвело је 100 милиона литара ракије на три милиона Швеђана. Данас шест милиона Швеђана троши свега 30 милиона литара алкохола.

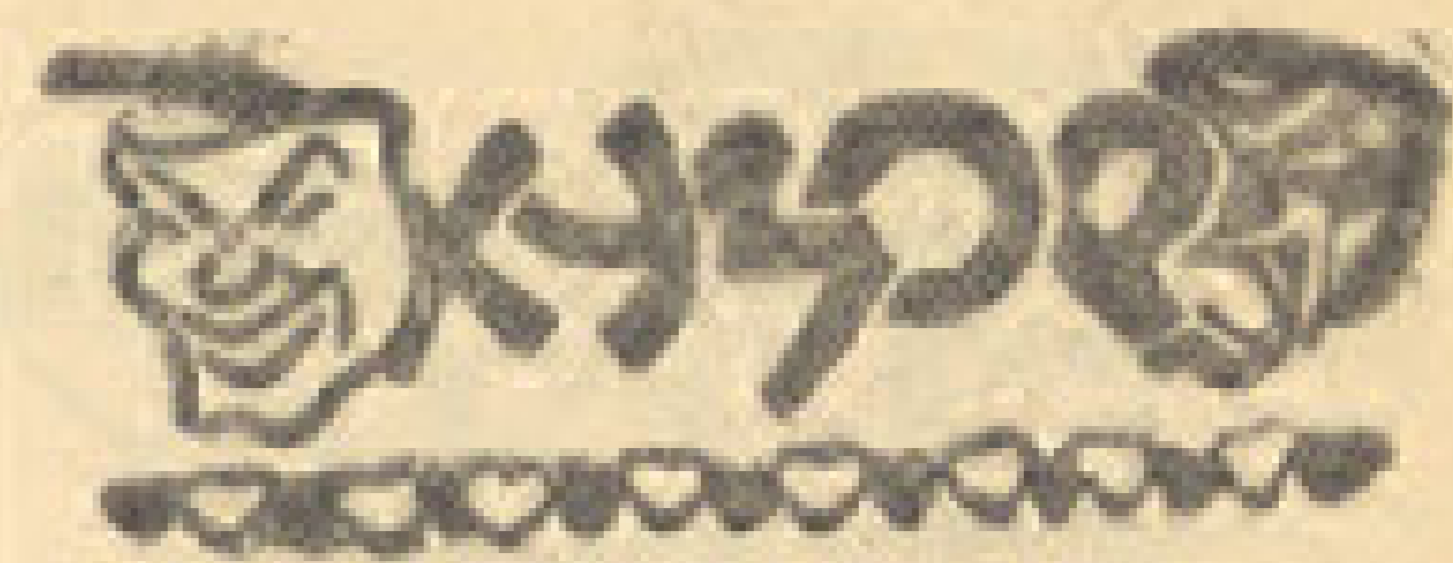
ЖИВОТ У ТУРСКОЈ

Четврта неутрална земља Европе, Турска, никад није преживљавала тако грозничаву делатност као данас. Листови стално доносе извештаје са конференција у Анкари, али без икаквих коментара. Листови су заузели став апсежања, а на то позивају и читаоце. Доноси ратне извештаје обе зараћене стране.

Један од најзанимљивијих догађаја у последње време у Турској била је скупштина овуха, којих још има свега 35.

Претседник удружења, турског харема султана Абдул Хамида, изјавио је да су два члана удружења склопила брак, и то са женама које — како је рекао претседник — брак сматрају заједницом која почива на солидарности и духовном разумевању.

Иначе, у Турској је недавно опет почела да ради индустрија ткањиха, пошто је у земљу стигла велика количина памука и вуна. Због тога су неке оделима пале.

БАЛ ПОД ОБРАЗИНОМ

— О, па ви сте плунути Хомер, господине Петровићу!

— Сасвим тачно, сасвим тачно. Занимљиво је само како сте ме брзо препознали!

— Ни то није било тешко, по педесетим годинама!

СТОГОДИШЊИЦА ЛИСТА «ФЛИГЕНДЕ БЛЕТЕР»

Ових дана прославља стогодишњицу од свог оснивања познати немачки илустровани хумористички лист «Флигенде Блетер» («Летећи листић»), који је нарочито у деценијама пре првог светског рата уживао велику популарност у Европи. У издавама досетова, лист је нарочито духовито умео да периферира заборавање и «расејане професоре», велико омиљене «пушнице», спорост издвалних железница, и сл. — Бележимо из те ризнице неколико «легећих листића», по сећању:

«Над један вулкан, после дужег митовања, отпочио да ради, шта покуља прво из кратера? Лаво, рећи бете сви. На, ваго — професорски симбрани!»

«Како бете познати које су печурке добре, а које нису? Дате их пушци својој да поједе. Па ако се пушпа отрује, онда су — добрес.»

«У ходнику једне вициналне железнице која пролази пределом где има цветних ливада, стоји табла с записом: «Пушницама је забрањено да путем — беру цвеће».

РОМАН „НОВЕ ПОШТЕ“

МАРИНЕЛА МЕЊА ДУШУ

МАРИО КОНЧИНИ

Простанете већ једном са вашиим обећањима! — ницао је рапавим гласом старатељ куће. — Већ сте ме стотину пута правили будалом! У ваше лажи ваши не могу да верујем!

— Али, драги снјоре Боти, јамчим вам да ћете најдаље кроз три дана добити од мене ваших 300 лира! Имајте још овога пута увиђавности и стрпљења! Новац ћу по сваку цену набавити. Не смете бити толико бездушни да нас оставите да на улици спавамо!

— Поред мене можете спавати и у самом паклу! — вицао је бездушни човек. — У ову кућу већете више улазити!

И снјор Боти је претечним покретом подигао десницу у нас, а нико

у том тренутку није сумњао да ће он своју претњу и остварити! Човек коме је сада толико била потребна сума од 300 лира обратио се молећим погледом људима који су се окупили око његове несрећне доложирене породице, али нико није махнуо са места.

Домани је повукао за рукав Маринелу и тихо јој рекао:

— Страхно! И све то дешава се због тричавих 300 лира!

— Па подајте му их одмах! — одвртала је Маринела шапатом.

Млади Домани се пробио кроз масу радозналца и овим речима предао 300 лира старатељу:

— Ево вам 300 лира! А сада дозволите да се ова једна људи врати у свој стан!

Затим се брзо вратио Маринели, не желећи да изазива никакву сензацију и скреће на себе пажњу. То је било и то како потребно. Ојађена и из стана избачена породица, у исто време и зачуђена и пријатно изненађена, пратила је благодарним погледима Доманија, свога анђела-спасиоца. Снјор Боти, који је још малочас на сва уста вицао и претио да су му на врату набрекле жале, немо је блеснуо у новца, па затим на место где се страни господин вратио, а час опет на свога кирајџију, који је такође занемео од чуђења. За један дужи тренутак и сама гомила радозналца је занемела, не могући да схвати ову изненадну великодушност непознатог човека.

— Но, ти заиста можеш рећи да имаш више среће него памети! — приметно је рекао на гомале.

После тога дошло је до опште дебате, у којој је утврђено да, како изгледа, још увек постоје људи који имају сувише новца у џепу и који никад лако расипају у сасвим бе-

смислене сврхе. Боти је имао узобичан израз лица, видело се да није баш био задовољан са исходом ствари, али кад је увидео да то он није могао спречити, мумлајућа је малуство лице места.

Жена и деца су се још увек налазили код кревета. Вероватно нису разумели о чему се овде ради, па су с времена на време, час с уплашеним погледима, час опет са задовољним изразом на лицу, посматрали људе око себе. А скромашна жена стално је показивала исто питање:

— Мили Боже, зар си нам ите помогао?

Маринела и Карло Домани били су већ далеко. Младић је с искреним огорчењем говорио о томе како се у једној цивилизованој земљи може десити нешто тако страшно. Нате је Маринела одвратила да се у овом пролограју дневно дешавају најмање по десет случајева, многе тежаче и страшнијих од ових.

Наставиће се

Субота, 23 Јануар.

Св. Григорије Ниски, Зарука Вл. Д.

БИОСКОПИ:

АТИЛА: Малајски гусари.
НЕМЗЕТИ Лепа звезда.
РАКОЦИ: Бал под маскама.
ЗРИЊИ: Љубав која чини чудо.
 Претставе у 8, 5 и 7 часова.

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ:

Машин, 1941 априла 18 ул. бр. 2.
 Телефон: 22—91.
 Дивилд, Хорте Миклош шугарут бр.
 7. Телефон: 32—09.

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ:

Рођено: 4 женска и 2 мушка детета.
 Венчања: није било.
 Умрли: Григорије Дмитренко, над-
 вичар, 56 год.; Хакер Имре, посла-
 стичар, 54 год.; уд. Јовановић Ката-
 рина рођ. Шовљански, домаћица, 78
 год.

РАДИО

23 Јануар 1943.

БУДАПЕШТА, 7:00: Јутарња му-
 зика • 10:15: Лака музика • 12:10:
 Оркестар Беле Молата • 15:20: Са-
 лонски квинтет • 22:10: Војни оркес-
 тар • 23:00: Ца.

МЕЂУНАРОДНИ ИЗВЕШТАЈ
О ВОДОСТАЈУ

22 Јануар.

Дунав: Комаром 161 (—), Будале-
 пта 155 (+3), Пакш 360 (+22), Баја
 214 (+24), Мохач 272 (+25), Бездан
 285 (—25), Гомбош 134 (+24), Ујвидек
 280 (—).

Драва: Барч 119 (—8).
 Тиса: Ваширошнамењ 154 (+4).
 Тоцај 142 (—), Тисафред 114 (—).
 Чонград 080 (—2), Сегед 187 (+1),
 Тител 190 (+2).

ОДЛАЗАН И ДОЛАЗАН ВОЗОВА

За Будапешту: 4.31 (путнички а од
 Сегед брз.) 20.24.
 За Сабадку: 4.31, 8.14 (убрзани мо-
 торни, веза за Зомбор), 13.31 путнич-
 ки воз (само до Сабадке).
 За Зомбор: 3.53, 10.37, 13.48 (дирек-
 тан за Паланку), 17.06.
 За Обече, Зенту, Сегед: 5.30, 14.00
 (само до Обечеја), 16.33.
 За Тител: 6.26, 20.27.
 Из Будапеште: 1—08, 22.53 (брзи).
 Из Сабадке: 7.38, 20.10 (убрзани мо-
 торни).
 Из Зомбора: 7.32, 10.26 (директан за
 Паланку), 12.47, 20.13.
 Из Сегеда—Обечеја: 7.28 (из Обече-
 ја), 10.05, 19.46.
 Из Титела: 6.24, 16.11.

У ОБЕЧЕЈУ

огласе за „НОВУ ПОШТУ“
 издања или гласни заступник
 уд. Владе Радошковића
 књижевник и публициста

Мало штетње по egzотичним кријевима

Када се од бамбуса умире...

Страшна и језива освета једног малајског свештеника

Смрт мистера Артура Вокера болно је у своје време одјекнула међу урођеницима Кампунга (Малајска Острва). Бели туван (господар) био је врло добар, свесрдно помагао сиротињу и није мислио само на милионе који теку из гумених стабала. Једног дана у Кампунг је наишла комисија из Сингапура. Интересовало ју је да утврди од чега је умро популарни поседник плантажа гуме, и то тако жененада. Лекар је прегледао леш и констатовао да је смрт уследила због капље срца. У протоколу је наведено: «неодређен случај».

Пошто нико од Вокерових наследника није показивао вољу да се сели у пустош, имање је продато неком Флојду Доверланду. Као да су урођеници Малајских Острва имали среће са белом господарима, и овај туван је био сушта добричина. И он је једног дана умро од — капље. А тада је дошао на ред и трећи, неки ратни инвалид.

ПОРУЧНИК ВАТСОН ПОСРЕДУЈЕ

Колонијалне власти упутале су у Кампунг поручника Ватсона из службе јавне безбедности. На крају, ипак је до крајности било сумњаво што на овом иначе здравом острву људи тако често, лако и на тајанствен начин умиру. Ватсоново истраживање у граду није довело никаквог успеха. Бели господари били су сви добри и ниједан урођеник није био сумњив због освете. Ватсон је већ помислио да закључи досије својих истраживања с ознаком «нерешено», када му је у очи пао један прастари Малајан, који се много мотао око плантажа гуме.

Повео га је у град и подвргао строгом испитивању. Али аскетски спарац одговарао је само кратко и неразумљиво. Од урођеника полицијски истражник је сазнао да је овај старац последњи свештеник једног старог божанства, које је већ давно напуштено од урођеника услед инвазије будизма у ове крајеве. Само још неколико племена на острву верују у злокобну моћ тога божанства. Храм овога бога налазио се негде у прашуми, далеко.

После тога Ватсон је повео чудног свештеника у замак у коме су живели Вокер и Доверланд. Кад се на прагу храма појавио дугогодишњи слуга замака, који је преживео два господара, приметно је Ватсон на његовом лицу необјашњиво изненађење. Али он ништа није рекао. Тек када је стари свештеник отишао, позвао је слугу и почео да га саслушава. Примитивни урођеников мозак није могао да се бори против многих лукавих питања, па је на крају морао да призна своје саучесништво у насилној смрти двојице белих господара.

ПРИЗНАЊЕ ОТКРИВА ВЕЛИКУ ТАЈНУ

Ватсон је слушао причу о једној необичној мистерији. На месту где се сада налази замак био је пре много година храм старог малајског божанства, коме су се владала стара свештеник и слуга. Стан тога божанства био је у једном хиљадугодишњем шумљем стаблу. Кроз пет поколења чували су то стабло синови једне исте породице. Тада је наишао белы човек Артур Вокер, који је саградио замак и једноставно ишчупао старо стабло. Сада је божанство остало без стана и лутало по прашуми. Стари свештеник дознао је од божанства да би требало спрвати ту лагу и уништити беле господаре.

И зато је послао свог највернијег следбеника да се запосли као слуга код белог човека. Његов задатак је био да тувану «зада бамбусову смрт». То је прастари начин убијања, који не оставља никакве трага. У јело својих белих господара слуга је стављао самлевени бамбус. То су ситне иглице, које кроз прева продиру у крвоток и брзо се разносе по целом телу. После извесног времена ове пробијају жале и жртви умире од унутарњег крволипања. Двоструки убица, стари малајски свештеник осуђен је због злочина на смрт, а стари слуга помилован што је дао признање које је најзад довело до осветљења ове мистериозне и egzотичне криминалне афере.

Касачке трке

БУДАПЕШТА, Х. Керепешки ул 9
 (Преко пута источне железничке станице). Одржаће се трке
 24, 30 и 31 Јануара
 са почетком у пола 3 часа 438

МАЛИ ОГЛАСИ

стају до 10 речи 1.50 п. свака даља
 реч 10 ф. — За онс, који трају
 службу 50% јевтиније.

ТРАЖЊА

ПОЗОР ПЕКАРИМА! Тражим апарат за мешање хлеба. Сеги Иштван, пекар, Ујвидек, Свет Иштван ул. 1.
 154

КУПОВИНА

ЛОМЉЕНО ЗЛАТО купујем по највећој цени, као и заложнице Градске штедионице. Упитати: Сивере Карољ, Фабрика злата, Ујвидек, П Ракоши Ференц ул 4.
 94

ПРОДАЈА

КАСА ВЕРТХАЈМ средње величине у исправном стању продаје се одмах. Упитати: Ђурђев Носта, Фелшекабол.
 144

СЕПАРАТОР ЗА МЛЕНО 100 литара на сат скоро нов продаје се. Јован Суботички, Тиндереш.
 155

САМО

50 ФИЛЕРА
СТАЈЕ КАЛЕНДАР
НОВА ПОШТА

за 1943 годину. Календар има комплетан списак вјешара и пијачних дана, преглед догађаја у 1942 години, пољопривредни календар, богат сајмовник и други занимљиви чланци. Не пошље 50 филера (може и у мрнкама) добија календар са плаћеном поштом.

НИЈЕ ЧУО ГРМЉАВИНУ...

Славном француском књижевнику Тристану Борнару дошао је рано јутра један пријатељ и почео да му прича:

— Страшно невреме је беснело по нас... Муње су севале, ветар је оркански дувао, грмљавина је била више него страшна!

— Замста?! — зачудно се Тристан Борнар. — Замљаво! Ја ништа нисам чуо. Разговарао сам са својом женом...

□□

АДЕЛА САНДРОК И НОВОРОЂЕНЧЕ

Чувана филмска глумица Адела Сандрок, која се тек у старости прославила на платну, буде једаред позната на крвтенке детета једне пријатељске глумачке породице. Кад је млада мати, озарева срећом, показала Адели своју голишаву бебџу, рече она, у свечаном патосу, својим дубоким гласом:

— Уколико ме моје младежне уопомене не варају, — дечно!

* *

«КУЗМАН ОБИЛИЋ»

Наш професор немачког језика имао је обичај да жмури, глати нос десницом, а левичом да удара о сто на катедри и виче: «Мир! Мир! Мир!»

Било нас је у разреду четрдесет и два љака, међу нама и Тоша Гвозденовић. Био је од младих љака, али се држао и понашао својим сасвим одвојено од нас. У доњој гимназији док је био, већ је редовно куповао паклећ дувана по «једнаест», уз папирни за савијање цигарета и пахлу шебана. У горњој гимназији био је већ сасвим лепо формиран «биргер»; имао је на пиву, после ручка и после вечере или шприпер; одлазио је на свечаре, сватове, даће; картао се, а то увек само са много старијим од себе.

У школи је све нас посматрао као неку дечурлију. Да не би професори осетили да је пушио, увек би још била лута; а ако би неки од професора осетио да му руке смрде на дуван, Тоша се бранио да своје леда мора да завја пијарете, јер леда не види. Ревносно је ишао у цркву да својим снажним басом, како би говорио — «зачини кор».

Једном, баш на поутарје св. Николе, првог часа, прозвон наш професор немачког језика Тошу да каже лекцију.

— Реците ми што о Гетеу!
 Тоша замурао, а не научивши лекцију поче:

— Јохан Фридрих Гете... Јохан Фридрих Гете...

Наш професор разрогачи очи, кад год је могао, пусти руку о нос, па као у чуду рече:

— Мој Тодоре, кад неко каже «Јохан Фридрих Гете», то ти је исто као кад би Србин за нашег косовског јунака рекао: Кузман Обилић...

Одговорни уредник и издавач,
 ВОЈИСЛАВ МАТИЋ

Ротациона штампа: «Уранија»,
 штампарски завод и издавачко
 предузеће (власник Јован Келемен)
 за штампарни одговорар Јосип
 Франк, П Ракоши Ференц ул. 50.
 Рукописи се не враћају